

Seat No. : _____

ND-130
December-2015
M.A., Sem.-III
502 : Sanskrit
(Vedic Studies)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) नीचेनामांथी गमे ते भे मन्त्रोने आवश्यक विवरण साथे समजावो : 10
- (1) द्विषो नो विश्वतोमुखाति नावेव पारय ।
अप नः शोशुचदघम् ॥
- (2) प्र तद्विष्णुः स्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः ।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ॥
- (3) यः पृथिवीं व्यथमानामदहृदयः पर्वतान्प्रकुपितानरम्णात् ।
यो अन्तरिक्षं विममे वरीयो यो द्यामस्तभ्नात्स जनास इन्द्रः ॥
- (4) यस्मान्न ऋते विजयन्ते जनासो यं युध्यमाना अवसे हवन्ते ।
यो विश्वस्य प्रतिमानं बभूव यो अच्युतच्युत्स जनास इन्द्रः ॥
- (B) नीचेनामांथी गमे ते अेक पर टूंकनोंध लपो : 4
- (1) विष्णुसूक्त (1.154)ना आधारे विष्णुदेवतानुं स्वरूप.
(2) ईन्द्रसूक्त (2.12)मां वर्णित ईन्द्रदेवतानां पराकभो.
2. (A) नीचेनामांथी गमे ते भे मन्त्रोने आवश्यक टीप्पण साथे समजावो : 10
- (1) अयं सु तुभ्य वरुण स्वधावो हृदि स्तोम उपश्रितश्चिदस्तु ।
शं नः क्षेमे शमु योगे नो अस्तु यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥
- (2) किमाग आस वरुण ज्येष्ठं यत्स्तोतारं जिघांससि सखायम् ।
प्र तन्मे वोचो दूळभ स्वधावोऽव त्वानेना नमसा तुर इयाम् ॥
- (3) नासदासीन्नो सदासीत्तदानीं नासीद्रजो नो व्योमा परो यत् ।
किमावरीवः कुह कस्य शर्मन्मभः किमासीद्गहनं गभीरम् ॥
- (4) न मृत्युरासीदमृतं न तर्हि न रात्र्या अहन आसीत्प्रकेतः ।
आनीदवातं स्वधया तदेकं तस्माद्भान्यन्न परः किं चनास ॥

- (B) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર ટૂંકનોંધ લખો : 4
- (1) કિંમે હવ્યમહાનનો જુષેત । ના સંદર્ભે મંત્રદૃષ્ટા ઋષિના મનની સ્થિતિ.
- (2) અથા કો વેદ યત આબભૂવ । ના સંદર્ભે સૃષ્ટિકર્તાની સ્થિતિ.
3. (A) ઉદાત્તાદિ ત્રણ વૈદિક સ્વરોનો સોદાહરણ પરિચય કરાવો. 8
- અથવા**
- સ્વતન્ત્ર સ્વરિતનો સોદાહરણ પરિચય કરાવો.
- (B) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 6
- (1) વેદમાં પ્રયુક્ત લુઙ્, લઙ્ અને લિટ્ લકારના અર્થ.
- (2) વેદમાં ઉપસર્ગના પ્રયોગની સ્થિતિ
- (3) પ્રથમા વિભક્તિનાં વિવિધ વૈદિકરૂપો
- (4) ઉપર્યુક્ત (પ્ર.2 (A) 3.) નાસદાસીન્નો સ..... । મન્ત્રનો પદપાઠ.
4. (A) સ જનાસ ઙ્દ્રઃ । ના સંદર્ભે સાયણ અને સ્વામી દયાનન્દના દેવતા વિષયક મતની સમીક્ષા કરો. 7
- અથવા**
- સ્વામી દયાનન્દનો દેવતા વિષયક મત ચર્ચો.
- (B) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) 7
- (1) સાયણભાષ્યની વિશેષતા
- (2) અપ નઃ શોશુચદઘમ્ । ના અર્થ વિશે સાયણ અને સ્વામી દયાનન્દનો મત
5. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : 14
- (1) વિષ્ણુના વિશેષણ તરીકે વેદમાં આવતા ઝરુગાય શબ્દનો અર્થ શો છે ?
- (2) વેદમાં વિષ્ણુને ઝરુક્રમ શા માટે કહ્યો છે ?
- (3) નાવેવ પારય । માં કયો અલંકાર છે ?
- (4) વરુણની સ્તુતિ કોણ કરે છે ?
- (5) વેદના કર્તા કોણ છે ?
- (6) વેદમાં જ વપરાતો લકાર કયો છે ?
- (7) જનાસઃ પદને ઓળખાવો.
- (8) નિષેધવાચક ન પદનો સ્વર કયો છે ?
- (9) નાસદીયસૂક્તમાં કેટલા મન્ત્રો છે ?
- (10) વિષ્ણુસૂક્ત કયા મંડલમાં આવેલું છે ?
- (11) સ્વામી દયાનન્દનું ઋગ્વેદ ઉપરનું ભાષ્ય સંપૂર્ણ છે ?
- (12) પદપાઠમાં ઈતિકરણનો કોઈ એક નિયમ લખો.
- (13) વેદમાં પાપનું વાચક પદ કયું છે ?
- (14) નાસદીયસૂક્તનાં ઋષિ કોણ છે ?